

Zápis z 5. zasedání Výboru pro práva starších lidí

1. června 2022 (10.00-11.00, Zoom)

Přítomní členky a členové: V. Bílková (předsedkyně, Ústav mezinárodních vztahů), T. Hanelová (KVOP), J. Lorman (Gerontologický institut), S. Morawitzová (Nadace Krása pomoci), K. Koldinská (PrF CUNI), S. Kottbauerová (MZd), L. Vidovičová (FSS MUNI), M. Sailer (MV), E. Jašová (MPSV), E. Ripamonti (MŠMT), J. Machačka (Úřad vlády ČR), K. Šimáčková Laurenčíková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva, bod č. 2)

Nepřítomní členky a členové: I. Holmerová (Gerontologické centrum), J. Klusáková Sedřová (Charita ČR), J. Hrabě (Elpida), J. Rácová (MZV), J. Vobořil (Iuridicum Remedium), L. Gratiarová (MPO), M. Miklušáková (MMR)

1. Úvod

V. Bílková zahájila zasedání a představila program zasedání. Členky a členové s programem vyslovili souhlas.

2. Informace o situaci v Radě pro LP a ve výborech

V. Bílková informovala Výbor o tom, že dne 3. května 2022 proběhlo, z podnětu občanské části členů/ek, zasedání Rady vlády pro lidská práva. Zasedání se kromě členů/ek Rady a předsedů/dkyň Výborů zúčastnil premiér Petr Fiala a vedoucí Úřadu vlády Jana Kotalíková. Jako příklad důležitých lidskoprávních témat zmínil premiér během zasedání právě téma ochrany práv seniorů.

V. Bílková dále informovala Výbor o tom, že dne 11. května 2022 byla vládou jmenována nová zmocněnkyně vlády pro lidská práva, kterou se stala dosavadní členka Rady a předsedkyně Výboru pro práva dítěte, Klára Šimáčková Laurenčíková.

Nová zmocněnkyně se připojila na online jednání, pozdravila členy/nky Výboru, poděkovala jim za dosavadní práci a vyjádřila podporu aktivitám Výboru a zájem o spolupráci s ním do budoucna. Výbor bude nadále zmocněnkyni pravidelně informovat o své činnosti a výstupech a bude ji také zvat na svá pravidelná jednání.

3. Násilí na seniorech a špatné zacházení s nimi

A) Pracovní skupina pro nalezení definice Elder abuse and neglect = J. Lorman, T. Hanelová a L. Vidovičová informovali o postupu Pracovní skupiny pro nalezení definice pojmu týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů a špatné zacházení s nimi (tzv. *elder abuse and neglect*). J. Lorman představil dohodnutou definici a informoval o tom, jak se Pracovní skupina vypořádala s připomínkami zaslanými K. Koldinskou a E. Jašovou. Prezentace k tématu a k definici připravené J. Lormanem jsou obsaženy v příloze k tomuto emailu.

O definici se vedla obsahově bohatá a velmi konstruktivní debata, která vyústila v konsensuálním přijetí následující definice:

„Týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů a špatné zacházení s nimi (tzv. elder abuse and neglect) je jednorázové nebo opakované, záměrné nebo nezáměrné jednání nebo nečinnost vůči člověku vyššího věku, typicky ve vztahu odůvodněně očekávatelné důvěry, v jehož důsledku došlo ke škodě či újmě fyzické, psychické, sociální, materiální, právní, nebo mravní, případně k jejich kombinaci. Důsledkem tohoto jednání či nečinnosti může být kromě ohrožení majetku, zdraví, života, svobody nebo lidské důstojnosti také vznik či prohloubení situační, dočasné nebo celkové zranitelnosti člověka. Výše definované týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů a špatné zacházení s nimi může, ale nemusí naplňovat skutkovou podstatu trestného činu. Jeho původci mohou být jednotlivci, instituce či společenské prostředí.“

V. Bílková poděkovala všem členům a členkám pracovní skupiny a také všem členům a členkám Výboru za spolupráci při stanovování definice a požádala J. Machačku, aby tuto definici sdílel s odborem pro rovná práva mužů a žen Úřadu vlády ČR.

B) Konflikty v rodině a sousedství = L. Vidovičová informovala Výbor o tom, že podle informací od Městské policie v Brně vyvstávají problémy při řešení konfliktů v sousedstvích i rodinách, jejichž příčinou nemusí být schválnost, či zlý úmysl, ale spíše některé organické poruchy nebo další psychická onemocnění. Policie a odborníci, za pomoci projektu LX22NPO5101 Národní institut pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik SYRI EXCELES (více viz zde: <https://www.em.muni.cz/udalosti/15214-masarykova-univerzita-bude-aktivne-pomahat-resit-celospolecenske-vyzvy>), hledají možná řešení, která by pomohla nastavit jasnější a reálnější podobu zákonnému ustanovení „nucené hospitalizace“, která sice formálně existuje, nicméně v praxi je téměř nerealizovatelná. Další otázka, která v této souvislosti vyvstává, se týká zajištění podpory složek integrovaného záchranného systému pro práci se seniorskou populací. V. Bílková poděkovala za zajímavé téma a požádala L. Vidovičovou o zajištění či realizaci setkání se zástupci Městské

police v Brně. V závislosti na závěrech tohoto setkání Výbor zváží, zda a jakým způsobem by se mohl daným tématem zabývat.

4. IZS a senioři

Viz výše bod 3B).

5. Různé

L. Vidovičová se dotázala, zda Výbor funguje jako připomínkové místo pro legislativní návrhy týkající se seniorů. J. Machačka vysvětlil, že připomínkovým místem je zmocněnkyně pro lidská práva, a uvedl, že nic nebrání postupovat relevantní podněty Výboru. V. Bílková ho o takové postupování do budoucna požádala.

L. Vidovičová informovala o tom, že ve dnech 8. – 9. června 2022 proběhne v Praze konference Engaging, kde by měla vystoupit i nezávislá expertka OSN pro práva starších lidí, Claudia Mahler, více viz zde: <https://www.engagingprague.com>

J. Lorman informoval o kulatém stole Slzy, které svět nevidí, který se bude konat dne 13. června 2022 v Praze. Akci pořádají organizace ŽIVOT 90 a Gerontologický institut u příležitosti Světového dne proti násilí na seniorech. Diskuse bude probíhat nad těmito tématy: problematiku násilí a dalšího nevhodného jednání vůči seniorům a seniorkám, systémové a nesystémová řešení zneužívání seniorů, rizikové faktory ve stáří, prostředí, ve kterém k násilí a nevhodnému jednání se seniory a seniorkami dochází, a typologie násilných jednání vůči starším dospělým.

T. Hanelová informovala o tom, že MPSV chystá celkem tři novely, aktuálně se jedná o první z nich. Dle sdělení MPSV jde pouze o věcný záměr novely, nikoliv již o finální paragrafové znění, a proto se jedná pouze o „neoficiální“ připomínkové řízení s termínem do 6. června 2022. Následně by měla být novela překlopena do paragrafového znění, konzultace paragrafového návrhu bude probíhat v červenci a srpnu, na podzim pak bude probíhat vnitřní připomínkové a mezirezortní řízení. Novela přináší mj. změny v oblasti kvality soc. služeb, zavádí přestupek špatného zacházení s lidmi žijících v institucích, na rozdíl od původního návrhu novely zákona o soc. službách z roku 2019 však nezakotvuje tzv. stížnostní mechanismus, což je dlouhodobé legislativní doporučení veřejného ochránce práv (viz odkaz [zde](#), str. 15). E. Jašová projevila ochotu zjistit na MPSV k návrhu více informací a zejména ověřit, zda text návrhu může být ze strany KVOP sdílen s Výborem.

M. Sailer (MV) v reakci na dotaz vznesený během minulého zasedání Výboru informovala o tom, že se skutečně plánuje zavedení datových schránek pro všechny OSVČ a podnikatele bez výjimek. Na podzim MCV plánuje spustit k tomuto opatření informační a propagační kampaň. Problémy vyvolává krátká lhůta v rámci fikce doručení (tři dny místo standardních deseti dnů).

6. Závěr

V. Bílková poděkovala všem členkám a členům Výboru za účast na online zasedání. Další zasedání Výboru se uskuteční buď během léta, nebo počátkem podzimu, podle možností prezenčně (náhradní variantou by bylo opět online setkání).

Vypracovala: Veronika Bílková, předsedkyně výboru